

Uchwała Nr 1/2025

Komisji Habilitacyjnej w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
dr Katarzynie Growiec
z dnia 16 stycznia 2025 roku

w sprawie wyrażenia opinii o nadaniu stopnia doktora habilitowanego dr Katarzynie Growiec

Na podstawie art. 221 ust. 9 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.) oraz §12 Regulaminu przeprowadzania postępowań w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w Uniwersytecie SWPS będącego załącznikiem do Uchwały Nr 34/2023 Senatu Uniwersytetu SWPS z dnia 21 kwietnia 2023 roku, Komisja Habilitacyjna powołana decyzją Rady Naukowej Instytutu Psychologii Uniwersytetu SWPS postanawia, co następuje:

§ 1. Komisja Habilitacyjna po zapoznaniu się z dorobkiem Habilitantki, recenzjami, a także po przeprowadzeniu kolokwium habilitacyjnego stwierdza, że osiągnięcie naukowe zatytułowane „*Relacje między uczestnictwem w sieciach społecznych a zaufaniem społecznym z uwzględnieniem subiektywnego poczucia dobrostanu, decyzji o mobilności geograficznej i wyników ekonomicznych*” stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej **psychologia**, a Habilitantka wykazuje się istotną aktywnością naukową. Komisja habilitacyjna wyraża **pozytywną opinię** w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego **dr Katarzynie Growiec** w dziedzinie **nauk społecznych** w dyscyplinie **psychologia**.

Uzasadnienie:

Komisja Habilitacyjna w składzie: dr hab. Paweł Jurek, prof. UG – Przewodniczący Komisji; dr hab. Wojciech Białaszek, prof. USWPS – Sekretarz Komisji; dr hab. Michał Białek, prof. UW – Recenzent; prof. dr hab. Janusz Grzelak, UW – Recenzent; prof. dr hab. Maria Lewicka, UMK – Recenzentka; prof. dr hab. Dominika Maison, UW – Recenzentka; dr hab. Sylwia Bedyńska, prof. USWPS – Członkini Komisji na posiedzeniu w dniu **16 stycznia 2025 roku** z udziałem sześciu członkiń i członków Komisji podjęła uchwałę zawierającą **pozytywną opinię** o nadaniu stopnia doktora habilitowanego **dr Katarzynie Growiec** w dziedzinie **nauk społecznych** dyscyplinie **psychologia**.

Przebieg postępowania

Komisja Habilitacyjna wzięła pod uwagę spełnienie wymogów ustawowych mówiących, że stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która (art. 219 ust. 1 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce):

- 1) posiada stopień doktora – z przedłożonych dokumentów wynika, że dr Katarzyna Growiec posiada stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii nadany w 2009 r. w Polskiej Akademii Nauk;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny – Habilitantka jako osiągnięcie zgłosiła cykl jedenastu artykułów, powiązanych wspólnym tematem „*Relacje między uczestnictwem w sieciach społecznych a zaufaniem społecznym z uwzględnieniem subiektywnego poczucia dobrostanu, decyzji o mobilności geograficznej i wyników ekonomicznych*”. W przypadku jednego artykułu Habilitantka jest jedyną autorką, w przypadku kolejnych siedmiu napisanych we współautorstwie jest pierwszą autorką, zaś w przypadku kolejnych trzech prac naukowych jest drugą autorką;
- 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej – z przedłożonych dokumentów wynika, że dr Katarzyna Growiec pracowała naukowo – poza macierzystym Uniwersytetem SWPS – w University of Iceland oraz Ruhr-Universität Bochum.

Podstawą sformułowanych przez Komisję ocen wyżej wymienionych dokonań były:

- osiągnięcie naukowe Habilitantki, którym jest cykl jedenastu artykułów, powiązanych wspólnym tematem „*Relacje między uczestnictwem w sieciach społecznych a zaufaniem społecznym z uwzględnieniem subiektywnego poczucia dobrostanu, decyzji o mobilności geograficznej i wyników ekonomicznych*”;
- zestawiony przez Habilitantkę wykaz publikacji i pozostałych form aktywności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej;
- sporządzony przez Habilitantkę autoreferat;

- sporządzone przez recenzentów opinie na temat spełnienia przez Habilitantkę wymagań stawianym osobom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Posiedzenie komisji przebiegało w dwóch fazach. W pierwszej fazie (kolokwium habilitacyjne) przewodniczący Komisji poprosił Habilitantkę o przedstawienie jej osiągnięć naukowych, a obecnych podczas kolokwium habilitacyjnego recenzentów o przedstawienie konkluzji i głównych wątków recenzji. Recenzja prof. Janusza Grzelaka, w związku z jego nieobecnością, została odczytana w całości. Następnie każdy z obecnych podczas kolokwium habilitacyjnego recenzentów sprecyzował kwestie, co do których oczekiwał wypowiedzi Habilitantki; przewodniczący Komisji Habilitacyjnej udzielił głosu Habilitantce, a następnie udzielił głosu w dyskusji pozostałym członkom Komisji Habilitacyjnej. Druga faza postępowania Komisji, po zakończeniu kolokwium, polegała na tym, że członkowie Komisji obradowali nad całościową oceną osiągnięć Habilitantki, bez jej obecności. Habilitantka była poinformowana przez przewodniczącego, że po zakończeniu pracy Komisji otrzyma informację o wynikach głosowania nad uchwałą. W drugiej fazie postępowania Komisja dokonała oceny osiągnięcia naukowego, a następnie podjęła uchwałę w przedmiocie wystąpienia do Rady Naukowej Instytutu Psychologii Uniwersytetu SWPS o nadanie Habilitantce stopnia naukowego doktora habilitowanego. Przebieg posiedzenia Komisji został zaprotokołowany przez Sekretarza.

Recenzje

Osiągnięcia naukowe przedstawione przez dr Katarzynę Growiec uzyskały **cztery opinie pozytywne** wystawione przez recenzentów, których kompetencje naukowe odpowiadają kryteriom, o których mówi art. 221 ust. 4 Ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

dr hab. Michał Bialek, prof. UWr (wyciąg z recenzji):

(...) Przedstawiony do oceny cykl publikacji stanowi spójną całość poświęconą analizie wzajemnych zależności między strukturą sieci społecznych a kluczowymi zmiennymi społeczno-ekonomicznymi, takimi jak zaufanie społeczne, gotowość do współpracy, użyteczność z relacji społecznych oraz wyniki ekonomiczne. (...) Główną wartością ocenianego osiągnięcia jest systematyczne rozwinięcie nowego podejścia do analizy roli sieci społecznych w rozwoju społeczno-gospodarczym. Habilitantka wraz ze współautorami: dostarczyła solidnych podstaw empirycznych poprzez szczegółowe zmapowanie relacji między czterema wymiarami kapitału społecznego (stopień, centralność, interakcje heterofilne i homofilne); zaproponowała oryginalny model teoretyczny wyjaśniający mechanizm powstawania wielorakich równowag w rozwoju społeczno-gospodarczym poprzez wzajemne wzmacnianie się kapitału społecznego i zaufania; opracowała nowatorski model obliczeniowy, który pokazuje jak endogeniczna dynamika sieci społecznych prowadzi do emergencji empirycznie obserwowanych struktur typu "małego świata".

Na szczególne podkreślenie zasługuje kompleksowość podejścia badawczego łączącego rygorystyczną analizę empiryczną na unikalnych danych ankietowych, formalne modelowanie teoretyczne oraz zaawansowane symulacje komputerowe. Uzyskane wyniki mają istotne znaczenie zarówno poznawcze, jak i praktyczne. Z jednej strony pogłębiają zrozumienie mechanizmów społecznych odpowiedzialnych za powstawanie i trwanie nierówności rozwojowych. Z drugiej strony dostarczają konkretnych wskazówek dla polityki społecznej, szczególnie w zakresie znaczenia heterogeniczności sieci społecznych i budowania zaufania społecznego. W mojej ocenie przedstawiony cykl publikacji stanowi znaczący wkład w rozwój badań nad rolą sieci społecznych w rozwoju społeczno-gospodarczym. Osiągnięcie naukowe Habilitantki skupia się wokół pięciu głównych obszarów badawczych, które tworzą spójną całość dotyczącą psychologicznych mechanizmów uczestnictwa w sieciach społecznych. Metodologiczną innowacją w pracach dr Growiec jest wykorzystanie symulacyjnych modeli wieloagentowych do badania mechanizmów wpływu struktury sieci społecznej na zaufanie społeczne i skłonność do kooperacji. Modele te pozwoliły na identyfikację warunków, w których powstają sieci o strukturze małego świata, oraz na wykazanie, że społeczeństwa o większej dynamice rekonfiguracji sieci społecznej osiągają wyższe poziomy zaufania i zamożności, choć kosztem niższej użyteczności z relacji społecznych. Docenić należy także użycie modeli zmiennych instrumentalnych, które rozwiązują wiele ograniczeń klasycznych analiz regresji.

Szczególnie wartościowym wkładem do literatury jest opracowana przez Habilitantkę "wewnętrzna mapa kapitału społecznego", która pokazuje wzajemne zależności między czterema wymiarami sieci społecznych: liczbą relacji, pozycją mostu w sieci, kapitałem pomostowym i wiążącym. To pierwsza tak kompleksowa empiryczna weryfikacja tych zależności. Wyniki badań dr Growiec mają również istotne implikacje praktyczne, szczególnie w kontekście narastającego problemu samotności we współczesnych

społeczeństwach. Jej ustalenia dotyczące dynamiki relacji społecznych w różnych grupach wiekowych mogą służyć jako podstawa do projektowania skutecznych interwencji społecznych.

Kluczowym ograniczeniem metodologicznym przewijającym się przez te badania jest kategoriale traktowanie wieku zamiast wykorzystania go jako zmiennej ciągłej. (...). Takie podejście może prowadzić do utraty informacji o subtelnych zmianach rozwojowych, niemożności wykrycia nieliniowych trendów wewnątrz kategorii wiekowych oraz redukcji mocy statystycznej testów. Nie wiemy w związku z tym, na ile uogólniane są wyniki badań, gdy wyznaczono by inne granice grup wiekowych. (...). Przekrojowy charakter badania stanowi dodatkowe ograniczenie, uniemożliwiając odróżnienie efektów wieku od efektów kohorty. Szczególnie intrygujące wyniki dotyczące wieku średniego wymagałyby weryfikacji z wykorzystaniem wieku jako zmiennej ciągłej. (...). Innym problemem jaki miałem w ocenie dorobku habilitantki jest to, czy wniosek złożono we właściwej dyscyplinie, czy może właściwsze byłoby procedowanie tego w ramach socjologii. Za socjologicznym charakterem pracy przemawia silne oparcie na teorii kapitału społecznego, która wywodzi się z tradycji socjologicznej (Bourdieu, Coleman, Putnam). Znacząca część analiz dotyczy struktur społecznych i ich wpływu na funkcjonowanie całych społeczeństw. Wykorzystywane są także klasyczne socjologiczne bazy danych jak World Values Survey czy European Social Survey. Z drugiej strony, sposób prowadzenia analiz i interpretacji wyników mocno osadzony jest w psychologii. Habilitantka koncentruje się na psychologicznych mechanizmach tworzenia i utrzymywania relacji społecznych, badając rolę motywacji, potrzeb i procesów poznawczych. Analizuje także psychologiczne konsekwencje uczestnictwa w sieciach społecznych, takie jak dobrostan psychiczny czy zaufanie jako przekonanie społeczne. Ważnym elementem jest również wykorzystanie teorii psychologicznych jak model konwoju społecznego czy teoria selektywności społeczno-emocjonalnej. Biorąc pod uwagę współczesny charakter nauk społecznych, gdzie granice między dyscyplinami stają się coraz bardziej płynne, a złożone zjawiska społeczne wymagają podejścia interdyscyplinarnego, próba jednoznacznego przypisania pracy do jednej dyscypliny wydaje się niecelowa. Ponieważ nie można jednoznacznie stwierdzić, że praca nie ma charakteru psychologicznego, a wręcz przeciwnie - zawiera istotne elementy teorii i metodologii psychologicznej, należy uznać ją za spełniającą wymogi stawiane rozprawom habilitacyjnym w dyscyplinie psychologia.

Habilitantka wykazuje się znaczącą aktywnością międzynarodową, czego dowodem są liczne publikacje w prestiżowych czasopismach (...), współpraca z zagranicznymi ośrodkami naukowymi oraz udział w międzynarodowych projektach badawczych. (...).

Podsumowując, przedstawione osiągnięcie naukowe oraz całościowy dorobek dr Katarzyny Growiec świadczą o jej dojrzałości naukowej i istotnym wkładzie w rozwój psychologii. Habilitantka wykazała się umiejętnością prowadzenia samodzielnych badań naukowych. Całość dorobku charakteryzuje się spójnością teoretyczną przy jednoczesnym wykorzystaniu zróżnicowanych metod badawczych. (...) . Jej prace wnoszą istotny wkład zarówno w rozwój teorii psychologicznej, jak i w zrozumienie praktycznych mechanizmów funkcjonowania człowieka w sieciach społecznych. W kontekście tych osiągnięć **uznaje, że habilitantka spełnia w pełni wymogi stawiane ustawowo osobom ubiegającym się o habilitację i wnoszą o dopuszczenie jej do dalszych etapów postępowania awansowego.**

prof. dr hab. Janusz Grzelak, UW (wyciąg z recenzji):

Przedstawione w publikacjach analizy doprowadziły do wielu bardzo interesujących wyników, ważnych dla tego obszaru badań. Zgadzam się z Habilitantką, że jednym z najbardziej interesujących wyników jej analiz jest ten dotyczący poczucia szczęścia i sieci społecznych. (...) Bardzo duże uznanie dla metod zastosowanych do analizy wyników nie jest, wszakże bezwyjątkowe. Są kwestie, które skłaniają do wątpliwości i uwag krytycznych. Po pierwsze, termin "dynamika" przewija się w wielu publikacjach Habilitantki. Co to znaczy dynamika? Habilitantka nie ma wyników z badania podłużnego, bo takiego nie prowadziła. (...) O dynamice sieci wnosi zatem nie z wielokrotnych pomiarów dla każdej osoby w badanej próbie, ale z jednokrotnych pomiarów w różnych grupach wiekowych. Dla pełnej poprawności takiego wniosku trzeba by, jak sądzę, specjalnie dobrać próby.

Po drugie (...), kategoryczność tych sądów wydaje się bardzo nieoczywista. Nie ma chyba dla niej wystarczających podstaw empirycznych. (...) Są takie doświadczenia osobiste (jak utrata najbliższych osób), wielkie zdarzenia społeczne (na przykład wojna, pandemia covid-19), właściwości kultury (jak indywidualizm/kolektywizm), które mogą mieć wpływ nie tylko na siłę, ale także na kierunek opisywanych zależności. Pandemia unaoczniała wręcz zmiany w sposobach komunikacji i z powodu izolacji społecznej i nagłego wzrostu roli komunikacji cyfrowej.

W przedstawionych analizach uwaga autorów skupiona jest głównie na formalnej charakterystyce: liczbie i rodzaju zawiązywanych/rozwiązywanych sieci, centralności pozycji w sieci. W zasadzie pomijane jest choćby zgrubne zróżnicowanie w zależności od zawartości treściowej kontaktów w sieci. W tym

kontekście chcę docenić wprowadzenie do badań i interpretacji wyników bardzo ważnego rozróżnienia na motywację ekspresyjną i instrumentalną jako jednego z bardzo ważnych wymiarów różnicujących uczestnictwo w sieci.

Słabością metodologiczną niektórych publikacji są formułowane w nich hipotezy. Przykładem służyć może najmłodszy w cyklu artykuł z 2023 roku o związku między tworzeniem i zrywaniem relacji społecznych a rodzajem motywacji (ekspresyjnej, instrumentalnej) i wiekiem. W intencji Autorki duże, badania sondażowe na reprezentatywnej próbie dorosłych Polaków miały "testować" trzy teorie dotyczące "potencjalnych zmian dynamiki nawiązywania i zrywania relacji społecznych w ciągu życia". Takie sformułowanie sugeruje badanie procesu nawiązywania i rozwiązywania, zatem pomiar zmiennych zależnych w najmniej 2 punktach czasowych, a lepiej w większej liczbie punktów, bo proces może mieć (i ma) przebieg nieliniowy. Autorka nie bada relacji w czasie, może zatem orzekać o stanie w momencie badania i nie ma żadnych podstaw do tego, by orzekać o dynamice w znaczeniu następstwa czasowego.

(...) Ujawnione przez Autorkę i współautorów zależności nie są zapewne takie same dla różnych kultur. Choć jest to oczywiste, razi trochę to, że Autorka nie ogranicza zakresu zastosowań (trafności) swoich konkluzji do naszego obszaru kulturowego, tego w którym robi badania, tylko delikatnie wskazując na to, że ujawniane zależności mogą być różne w różnych kulturach, kulturach różniących się na przykład na wymiarze indywidualizmu/kolektywizmu. (...)

Badania Katarzyny Growiec dotyczą tworzenia i rozpadu sieci społecznych, ich uwarunkowań, korelatów, następstw. Domyślnie: sieci fizycznej. Czy na tworzenie i rozpadanie się sieci ma wielka, jakościowa zmiana w technologii komunikacji społecznej? (...) Istotne wydaje mi się skupienie znacznie większej uwagi na sieci w świecie cyfrowym i świecie mieszanym, fizyczno-cyfrowym w przyszłych badaniach.

Najsłabszą pozycją w cyklu jest, moim zdaniem, rozdział o związku między więziami społecznymi, satysfakcją z życia i kryzysem finansowym. Część przedstawionych wyników oparta jest na porównywaniu czegoś, co nieporównywalne. (...) Publikacja nie przynosi odpowiedzi na zawarte w jej tytule pytanie o rolę kryzysu finansowego. Nie umniejsza to wartości wyników autorskich reanaliz "wewnątrz" każdego badania z osobna (...).

Naukę w jej części empirycznej tworzą pojedynczy badacze i tworzą zespoły. Bez łączenia zasobów wielu autorów nie można byłoby projektować i realizować dużych projektów badawczych. Oświadczenia o wielkości udziału Habilitantki w przedstawionych publikacjach dają podstawę do ogólnej pozytywnej oceny Autorki jako samodzielnej badaczki.

Bilans walorów i słabości dorobku naukowego jest jednoznacznie pozytywny dla dr Katarzyny Growiec. Rekomenduję dopuszczenie dr Katarzyny Growiec do dalszych faz przewodu habilitacyjnego

prof. dr hab. Maria Lewicka, UMK (wyciąg z recenzji):

(...) Dorobek Habilitantki ma zdecydowanie profil interdyscyplinarny, łączy wkład psychologiczny oraz socjologiczny (miary zaufania, dobrostanu, czy wreszcie własne operacjonalizacje dwóch postaci kapitału społecznego), z dorobkiem ekonomii (...). Przeglądając cały dorobek dr Growiec, odnosi się wrażenie, że ma on w większym stopniu profil socjologiczno-ekonomiczny czy wręcz ekonometryczny niż stricte psychologiczny, ale z drugiej strony taka jest współczesna nauka, nie ograniczająca się do jednej dyscypliny.

(...) Habilitantka ma doświadczenie badawcze w różnych projektach, zarówno własnych jak i jako wykonawca w cudzych grantach. Niemniej tylko kilka publikacji wykorzystuje wyniki samodzielnie zaprojektowanych badań (...). Trzy prace wykorzystują gotowe międzynarodowe lub ogólnokrajowe bazy danych (...). Wszystkie te prace powstały zanim Habilitantka otrzymała swoje własne dane, więc wykorzystanie istniejących baz jest ze wszech miar zrozumiałe, zwłaszcza, że dają one ogląd szerszy, obejmujący też inne kraje. Niemniej należy pamiętać (co zresztą autorzy publikacji podkreślają), że takie wielkie międzynarodowe sondaże mają niewątpliwe mankamenty, jeśli idzie o trafność teoretyczną stosowanych zmiennych. Ograniczone są do krótkich sformułowań zmiennych, co więcej ich treść rzadko dokładnie oddaje konstrukt teoretyczny badacza, który wtórnie z tych danych chce skorzystać (jest to na ogół reinterpretacja ex post brzmienia cudzych zmiennych tak, żeby pasowały do własnej koncepcji).

(...) Chcę zauważyć, że sformułowanie tytułu osiągnięcia „Relacje między uczestnictwem w sieciach społecznych a zaufaniem społecznym z uwzględnieniem subiektywnego poczucia dobrostanu, decyzji o mobilności geograficznej i wyników ekonomicznych”, ma – że tak się wyrażę – charakter „sieciowy”, sugerując rodzaj prowadzonych analiz polegających na budowaniu modelu zależności między zmiennymi. Najpełniej to widać w artykule opublikowanym w Studiach Socjologicznych, ilustrowanym ryciną obrazującą wzajemne zależności między dwoma rodzajami kapitału społecznego, wiążącego i

pomostowego, wielkością sieci, bycie „pomostem” między sieciami oraz zadowoleniem z życia i zaufaniem do innych.

Chcę też podkreślić, że zarówno autoreferat jak i poszczególne publikacje są doskonale osadzone w literaturze przedmiotu i świadczą o ogromnej erudycji Habilitantki. Ze względu na to, że tematyka kapitału społecznego, jego korelatów i konsekwencji jest intensywnie eksploatowana w różnych ośrodkach akademickich na świecie, tym ciekawsze jest, czy i na ile publikacje dr Growiec wnoszą coś nowego do tej dziedziny. (...) W pierwszym artykule Habilitantka, wykorzystując wyniki reprezentatywnej próby ogólnopolskiej testuje trzy modele, które przewidują związek między wiekiem a kapitałem społecznym trzech rodzajów: bliskie relacje rodzinne, relacje zawodowe, pozostałe relacje społeczne. Przedstawione w artykule analizy statystyczne świadczą o doskonałym przygotowaniu metodologicznym autorki i świetnie opanowanym warsztacie. (...) Zgodnie z przewidywaniami wraz z wiekiem obniża się liczba relacji społecznych, przy czym dotyczy to przede wszystkim tzw. relacji „innych”. Na stałym poziomie utrzymują się relacje rodzinne, a relacje związane z pracą intensyfikują się w grupie 35-55 lat. Nie wydaje mi się, żeby te wyniki były nieoczekiwane – wzrost liczby relacji w okresie środkowym życia wiąże się oczywiście z pracą zawodową, która przypada na ten właśnie okres i owocuje nowymi kontaktami zawodowymi, a skądinąd ograniczanie relacji społecznych do tych, które przynoszą nam najwięcej zysków emocjonalnych w wieku późniejszym jest ogólnie znane. Nie wiem przy tym skąd podział, według którego starość zaczyna się od 55 roku życia, podczas gdy wiek emerytalny w Polsce przypada odpowiednio na 60 lat (kobiety) i 65 lat (mężczyźni) i dlaczego zbieranie danych zakończono na wieku 75 lat. Ważnym jednak i cennym elementem zastosowanej procedury jest pełna kontrola zmiennych towarzyszących – cech sieci społecznych oraz indywidualnych cech osób badanych. Według habilitantki wyniki wspierają tzw. hipotezę „konwoju”, ale również nie są sprzeczne z pozostałymi dwoma hipotezami, selektywności społeczno-emocjonalnej i zróżnicowania inwestycji w zasoby. Podsumowując jest to wartościowy artykuł, przede wszystkim ze względu na pieczołowicie przeprowadzoną zaawansowaną analizę statystyczną rezultatów pozwalającą na uzyskanie czystych efektów wieku.

[W przypadku drugiej pracy] muszę zaznaczyć, że zarówno w tym jak i w innych artykułach Habilitantki miałam pewną trudność w przebrnięciu przez pewien ekonometryczny żargon terminologiczny, na ogół niespotykany w psychologicznych artykułach (np. strategia polegająca na wprowadzaniu zmiennych instrumentalnych) (...). W języku psychologicznym powiedzielibyśmy, że próbujemy określić kierunek zależności między zmiennymi, a więc co jest zmienną zależną, a co predyktorem w równaniu regresji.

(...) Mój podziw dla kunsztu metodologicznego autorki jest duży, choć pewnie znajomość ekonometrii to też wkład drugiego autora artykułu. Powiem jednak szczerze, że jaśniejszy obraz uzyskanych wyników dostałam z odpowiedniego opisu badania w autoreferacie niż w samym artykule, który najeżony jest ekonometryczną terminologią. Zresztą głównym wkładem jaki artykuł wnosi do naszej wiedzy o związkach między różnymi formami kapitału społecznego i poczuciem szczęścia i zadowolenia z życia jest właśnie metodologiczny – ustalenie kierunku zależności między tymi zmiennymi przy kontroli pozostałych zmiennych. (...)

Podobną metodologię autorzy zastosowali w artykule z roku 2016 opublikowanym z Social Indicators Research, opartym na istniejących sondażach World Value Survey. (...) Głównym i zdecydowanie interesującym wynikiem jest krzywoliniowa zależność w postaci odwróconego U między wielkością pomostowego kapitału społecznego (liczbą niespokrewnionych znajomych) a zarobkami. Przyczyny obniżonego poziomu dochodów przy bardzo dużej liczbie znajomych nie są do końca oczywiste – autorzy spekulują, że wysiłek wkładany w te relacje konsumuje zasoby, które można by przeznaczyć na pracę dochodową. Niemniej pod względem mechanizmów psychologicznych zależność ta czeka dopiero na wyjaśnienie.

(...) Wyniki [kolejnego artykułu] przynoszą jeden zaskakujący wniosek: zarówno kapitał wiążący jak i pomostowy są negatywnie powiązane z zaufaniem. O ile ta pierwsza zależność nie budzi zdziwienia, wiadomo bowiem, że zwarte bliskie relacje sprzyjają nieufności wobec obcych, o tyle ta druga jest zaskakująca choć interpretowalna. Autorzy wyjaśniają to w ten sposób, że rozbudowany kapitał pomostowy nie sprzyja budowie tożsamości grupowej, a zatem i wspólnemu systemowi wartości – przesłanki wzajemnego zaufania. (...)

Artykuł opublikowany w European Societies wykorzystujący bazę danych Diagnozy Społecznej z roku 2005 wykazał krzywoliniowe zależności między wielkością kapitału pomostowego i wiążącego a subiektywnym poczuciem dobrostanu i zreplikował krzywoliniową zależność między wielkością kapitału pomostowego i dochodami jednostki. Ponieważ również w tym artykule zastosowano zaawansowane analizy statystyczne kontrolujące kierunki zależności i wpływ zmiennych ubocznych, więc dane te należy traktować jako rzetelne. (...)

Trzy kolejne teksty wchodzące w skład osiągnięcia (...) to prace prezentujące wyniki modeli symulujących związki między kapitałem społecznym, zaufaniem, wynikami ekonomicznymi i użytecznościami wynikającymi z relacji społecznych. (...) Wyniki symulacji potwierdzają m.in. teorię Putnama dotyczącą większej zamożności w społeczeństwach o gęstym kapitale pomostowym, a także znaną teorię małego świata Milgrama – najbardziej optymalne są sieci, które spełniają kryterium sześciu stopni dostępu. Teoria małego świata uzyskała też potwierdzenie w innym modelu symulacyjnym (...). Ostatni z tekstów w tej grupie (...) testuje przy pomocy modelu symulacyjnego procesy zwane pod nazwą „efektu świętego Mateusza” (...). Nie do końca przy tym wiem, jak ten efekt pogodzić z krzywoliniowym charakterem związku między kapitałem pomostowym, a dochodami – mamy tu raczej samonapędzający się mechanizm typu im więcej, tym lepiej.

Trzecia grupa tekstów wchodzących w skład osiągnięcia habilitacyjnego dr Katarzyny Growiec ma zupełnie inny charakter metodologiczny, choć pojęcie kapitału społecznego łączy te i poprzednie publikacje. Głównym motywem prac jest zagadnienie mobilności wśród młodzieży oraz roli wiążącego kapitału społecznego (więzi rodzinnych). Wyniki (...) sugerują rolę opisowych norm społecznych (...) oraz więzi rodzinnych (...). Metodologia powyższych trzech tekstów to dość typowe dla socjologicznych opisów porównania częstości oraz proste równania regresji. Analizy te bardzo różnią się od wyrafinowanych modeli ekonometrycznych obecnych w poprzednich publikacjach. Z drugiej strony jest tu też trochę więcej „mięsa teoretycznego”, analizy pojęć i kontekstu, w jakich prowadzone były badania. Tej teorii trochę mi brakuje w poprzednich pracach – pomimo bardzo bogatych wstępów teoretycznych będących podsumowaniem istniejącego dorobku w danym zakresie, stosunkowo mało uwagi poświęcają autorzy psychologicznej interpretacji otrzymanyh wyników.

Przedstawiony cykl artykułów jest raczej kombinacją tekstów na podobny temat niż logicznym cyklem badań, w których wyniki jednego badania prowadzą do postawienia pytania badawczego eksplorowanego w kolejnym badaniu. Chcę przy tym podkreślić, że sam autoreferat napisany jest bardzo dobrze i Habilitantka bardzo sprawnie lokuje różne swoje wyniki w istniejących kontekstach teoretycznych. Niemniej brakuje mi pogłębionej interpretacji psychologicznej, która stałaby się przesłanką do kolejnych badań. (...).

Przedstawione mi do oceny prace charakteryzuje duża dojrzałość teoretyczna i ogromnie wypracowany, nowatorski, warsztat metodologiczny. Dr Katarzyna Growiec jest badaczką aktywną, prowadzi badania we współpracy międzynarodowej i w więcej niż jednym ośrodku, jej dorobek jest rozpoznawalny w świecie. Stwierdzam zatem, że Pani dr Katarzyna Growiec spełnia kryteria, o których mowa w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 20 lipca 2018 roku i wnoszę o nadanie Jej stopnia doktora habilitowanego.

prof. dr hab. Dominika Maison, UW (wyciąg z recenzji):

(...) Przedstawione w artykułach badania pokazują, że dr Growiec wykorzystuje różne podejścia metodologiczne i analityczne pochodzące również z różnych tradycji naukowych. W swoich badaniach często stosuje badania sondażowe na próbach reprezentatywnych – klasyczne narzędzie badań socjologicznych, choć zyskujące popularność w psychologii. Wiele opisywanych w badaniach analiz jest oparta o dane zastane (...). Autorka w swoich badaniach stosuje różne, często bardzo złożone analizy, w tym rzadko stosowane w psychologii modelowanie ilościowe z wykorzystaniem symulacyjnego modelu wieloagentowego, a także sięga po metody jakościowe służące pogłębieniu i wyjaśnianiu obserwacji z badania ilościowego.

[W odniesieniu do osiągnięcia 1] pojawiają się trzy pytania. Pierwsze, co nowego wniosły badania dr Growiec pokazujące związki sieci i relacji społecznych z wiekiem, a szczególnie ich spadek wraz z wiekiem. Po drugie, w kontekście analiz pokazujących różnice związane z wiekiem w danym jednym momencie pomiaru (a nie badania longitudinalne) pojawia się pytanie, czy to jest kwesta generacyjna czy rozwojowa. (...) Trzecie pytanie dotyczy tego, dlaczego za pierwsze ze swoich osiągnięć dr Growiec uznaje relacje sieci z wiekiem, które nie jest zmienną psychologiczną a bardziej socjologiczną lub demograficzną. Oczywiście można spojrzeć na to z perspektywy rozwojowej i wtedy zmienna ta staje się do pewnego stopnia psychologiczna, ale zabrakło mi właśnie takiej bardziej psychologicznej perspektywy w opisie tego osiągnięcia.

[W odniesieniu do osiągnięcia 2] badania pokazują interesujący obraz relacji między strukturą sieci społecznych a zaufaniem społecznym oraz skłonnością do kooperacji, użytecznością czerpaną z relacji społecznych i wynikami ekonomicznymi. Autorzy zastosowali tu model wieloagentowy do symulacji zależności (...). Wyniki te pokazały duże znaczenie kontaktów z rodziną oraz powiązanych z tym norm i wartości dla specyfiki tworzonych sieci społecznych oraz zamożności. Wynik pokazujący swoistą konkurencyjność silnych relacji społecznych, przede wszystkim o charakterze rodzinnym, a sukcesem

ekonomicznym (na poziomie populacji) jest niezwykle ciekawy w zestawieniu z wynikami badań nad wartościami, które pokazują umiejscowienie wartości rodzinnych po przeciwnej stronie do wartości materialistycznych, nastawionych na osiągnięcie sukcesu i władzę (na poziomie indywidualnym).

[W odniesieniu do osiągnięcia 3] wyniki analiz potwierdzają dane opisywane od dawna przez badaczy dobrostanu, że istnieje związek między intensywnością kontaktów społecznych a dobrostanem oraz obopólne zależności przyczynowe, co nie jest nowym wnioskiem. Natomiast autorka osadza to w narracji mówienia o „siecach społecznych” oraz analizuje te zależności w oparciu o dane z 8 krajów Europy Środkowo-Wschodniej, co można uznać za nowe spojrzenie na to zagadnienie. Najciekawszym moim zdaniem rezultatem tych analiz jest pokazanie, że relacja przyczynowo-skutkowa nie musi być tylko klasyczna „więcej relacji – większe zadowolenie z życia”, ale może też być odwrotna „większe zadowolenie z życia – więcej relacji”. Interesujące jest również pokazanie, że relacje społeczne są determinantami poczucia szczęścia niezależnie od czynników społeczno-ekonomicznych oraz psychologicznych uwarunkowań.

[W odniesieniu do osiągnięcia 4] Badania te uważam za bardzo nowatorskie, a ponadto mające bardzo jasny wymiar aplikacyjny, który można przełożyć na rekomendacje praktyczne zarówno służące zwiększaniu, jak i ograniczaniu mobilności. To co jest dla mnie bardzo interesującym odkryciem jest wyraźne pokazanie, że sieci nie są jednorodne i jedne mogą hamować mobilność (np. sieci rodzinne i silny związek z rodziną), natomiast inne sprzyjać mobilności (np. sieci w których są osoby mobilne, w tym mobilne rodzeństwo).

[W odniesieniu do osiągnięcia 5] autorka przeprowadza wnikliwe analizy i stawia wiele interesujących alternatywnych hipotez dotyczących relacji wartości materialistycznych i postmaterialistycznych z relacjami społecznymi i aktywnością zawodową. Ten obszar badań ma bardzo interdyscyplinarny charakter, gdyż w dużym stopniu odnosi się do obszaru ekonomii, aczkolwiek tłumaczenie otrzymanych zależności w świetle wartości pokazuje ich psychologiczną perspektywę.

(...) dr Growiec tłumaczy uzyskane wcześniej wyniki pokazujące specyfikę sieci społecznych oraz nawiązywania i zrywania relacji u osób starszych jako przyczynę (a może skutek?) narastającego poczucia samotności we współczesnych społeczeństwach. Warto zwrócić uwagę, że może być to również wynik wzrastającego wraz z wiekiem przywiązywania większej wagi do jakości relacji. Oczywiście nie przeczę, że samotność osób starszych jest ważnym problemem we współczesnym świecie, ale zmniejszanie się wielkości sieci nie jest jedynym wytłumaczeniem tego zjawiska. Ponadto warto pamiętać, że wielkość sieci (czyli liczba osób wokół danej osoby) niekoniecznie przekłada się na jakość tych relacji, a szczególnie poczucie osamotnienia lub nie (czyli np. osoba z małą siecią może nie czuć się samotna i odwrotnie).

(...) Miałam wrażenie, że są to prace interdyscyplinarne o dużym i znaczącym wkładzie w wiedzę o sieciach społecznych, choć niekoniecznie bezpośrednio w psychologię. Rozumiem, że autorka musiała w autoreferacie podkreślać wkład do dyscypliny psychologia, bo takie są formalne zasady przyznawania stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie psychologia. Nie jest to oczywiście zarzut, ale bardziej refleksja trudności jednoznacznego osadzenia prac interdyscyplinarnych w jednej dyscyplinie.

(...) Mimo z jednej strony dużej spójności zaprezentowanego dorobku (wszystko koncentruje się wokół sieci społecznych), to jednak czasami miałam wrażenie pewnej niespójności. Analizy związku uczestnictwa w sieciach społecznych koncentrują się wokół czterech obszarów: przekonania społecznego w postaci zaufania społecznego, subiektywnego poczucia dobrostanu, decyzji o mobilności geograficznej i funkcjonowania w sferze ekonomicznej. Zastanawiałam się, dlaczego zostały wybrane właśnie te cztery obszary i co je łączy. Mam wrażenie, że autorka złożyła wszystko co robiła wokół sieci społecznych (a było to w czterech obszarach) bez wystarczającego wyjaśnienia co wiąże te obszary ze sobą i dlaczego właśnie takie zostały wybrane. Nie uważam oczywiście, że jest to element dyskwalifikujący przedstawione osiągnięcie, jednak mam pewne uczucie niedosytu, gdyż brak mi w opisie lepszego uzasadnienia spajającego te obszary.

Ogólnie patrząc na przedstawiony jako osiągnięcie cykl artykułów, mimo pewnych moich uwag, które mają bardziej charakter polemiczny, niż tylko krytyczny, uważam, że spełnia on w pełni i bez zastrzeżeń wymagania stawiane uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego.

(...) Doktor Katarzyna Growiec ma duże doświadczenie we współpracy międzynarodowej. Odbyła dwie wizyty naukowe na University of Iceland (...). Ponadto odbyła dwie kilkutygodniowe wizyty naukowe w Ruhr-Universität Bochum w 2022 i 2023 roku. Współpracuje również z wieloma badaczami ze świata, a współpraca ta ma wymierne efekty w postaci wspólnych publikacji i planach grantowych.

Dokonana i zaprezentowana w tej recenzji analiza osiągnięcia naukowego zgłoszonego przez Habilitantkę (...) oraz jej pozostały dorobek naukowy i aktywność naukowa pozwala mi z pełnym przekonaniem stwierdzić, że dr Katarzyna Growiec spełnia wszystkie trzy przesłanki warunkujące nadanie stopnia doktora habilitowanego (...). Po pierwsze posiada stopień doktora, po drugie

przedstawiła dzieło naukowe składające się z cyklu artykułów naukowych, którego pozytywną ocenę przedstawiłam powyżej i która stanowi znaczący wkład w rozwój dyscypliny psychologia, po trzecie wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni. W związku z powyższym wnioskuję z pełnym przekonaniem o dopuszczeniu Habilitantki do kolejnych etapów postępowania habilitacyjnego i nadanie dr Katarzynie Growiec stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych i dyscyplinie psychologia.

Opinie pozostałych członków komisji habilitacyjnej (innych niż recenzenci):

dr hab. Sylwia Bedyńska, prof. USWPS

Prof. Bedyńska oceniła dorobek dr Katarzyny Growiec jako wyjątkowo wartościowy, zwracając szczególną uwagę na praktyczne zastosowanie wyników badań, w tym mapowanie meta-poziomu polityk społecznych. Doceniła interdyscyplinarny charakter pracy habilitantki oraz jej zdolność do analizy danych wtórnych, co jest rzadkością w naukach społecznych. W swoich uwagach wyraziła pewien niedosyt związany z aspektem międzykulturowym badań, jednak uznała, że mankament ten nie podważa ogólnej wysokiej jakości osiągnięcia.

Zdaniem prof. Bedyńskiej, dorobek naukowy habilitantki w pełni zasługuje na uznanie, a interdyscyplinarny charakter jej badań wzbogaca dyscyplinę psychologii o nowe perspektywy. Praktyczne znaczenie wyników oraz ich zastosowanie w politykach społecznych wskazują na znaczący wkład dr Katarzyny Growiec w rozwój psychologii, co uzasadnia jednoznacznie pozytywną rekomendację.

dr hab. Wojciech Białaszek, prof. USWPS

Prof. Białaszek wyraził pełne uznanie dla osiągnięć naukowych habilitantki, szczególnie w zakresie stosowania zaawansowanych metod analitycznych, takich jak modele symulacyjne oraz ilościowe. Zwrócił uwagę na wartość teoretycznych wzorców relacji ilościowych, które pozwalają na głębsze zrozumienie badanych zjawisk. Prof. Białaszek podkreślił, że brak podejścia eksperymentalnego w dorobku habilitantki nie stanowi jego mankamentu, lecz wynika z zastosowania innych, równie wartościowych metod badawczych.

Zdaniem prof. Białaszka, dorobek dr Katarzyny Growiec jest wzorcowym przykładem zastosowania zaawansowanych metod analitycznych w psychologii. Jego wartość teoretyczna oraz praktyczna uzasadniają pozytywną rekomendację w sprawie nadania habilitantce stopnia doktora habilitowanego. Podkreślił także, że osiągnięcia te stanowią znaczący wkład w rozwój metodologii badań psychologicznych, co spełnia kryteria wymagane w procedurze habilitacyjnej.

dr hab. Paweł Jurek, prof. UG

Prof. Jurek wyraził jednoznacznie pozytywną opinię na temat dorobku naukowego oraz odpowiedzi udzielonych przez habilitantkę. Podkreślił wysoki poziom metodologiczny prac dr Katarzyny Growiec oraz ich znaczenie dla interdyscyplinarnego rozwoju psychologii, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania zaawansowanych metod analitycznych. Zwrócił uwagę na zdolność habilitantki do wyciągania praktycznych wniosków z prowadzonych badań, co znacząco wzmacnia wartość jej osiągnięcia.

Zdaniem prof. Jurka, dr Katarzyna Growiec w pełni spełnia wymagania stawiane przed osobami ubiegającymi się o stopień doktora habilitowanego. Jej prace wyróżniają się wysoką jakością, znaczącym wkładem w rozwój psychologii, a także wyjątkową świadomością naukową. Przewodniczący podkreślił, że osiągnięcia habilitantki mają istotny wpływ zarówno na teorię, jak i praktykę, co uzasadnia pozytywną rekomendację komisji.

Przebieg dyskusji oraz oceny osiągnięcia i aktywności naukowej Habilitantki:

W toku dyskusji nad osiągnięciem naukowym dr Katarzyny Growiec recenzenci – prof. Maria Lewicka, prof. Dominika Maison oraz prof. Michał Białek – wyrazili swoje opinie, które uwzględniały zarówno pozytywne aspekty dorobku, jak i konstruktywne uwagi krytyczne.

Prof. Maria Lewicka zwróciła uwagę na metodologiczną wartość osiągnięcia naukowego Habilitantki, podkreślając, że warsztat badawczy i zastosowane narzędzia analityczne są na wysokim poziomie. Jednocześnie wskazała na częściowo socjologiczny charakter pracy, w której zmienne psychologiczne wydają się mieć drugorzędne znaczenie. Prof. Lewicka zauważyła również, że Habilitantka w niewielkim stopniu bazowała na własnych zbiorach danych po 2015 roku, a w dorobku zabrakło spójnej linii badawczej. Niemniej jednak recenzentka podkreśliła pozytywne aspekty badań nad zależnościami nieliniowymi oraz ogólną wysoką wartość osiągnięcia naukowego, wyrażając jednoznacznie pozytywną ocenę.

Prof. Dominika Maison doceniła interdyscyplinarny charakter dorobku naukowego Habilitantki, który pozwala na łączenie psychologii z innymi dyscyplinami. Zwróciła uwagę na konieczność prowadzenia badań podłużnych dla lepszego zrozumienia zmian związanych z wiekiem, co uznała za potencjalny obszar do rozwoju w przyszłych badaniach. Prof. Maison wyraziła uznanie dla praktycznych wniosków płynących z badań. Pomimo wskazania na stosunkowo niewielki udział psychologicznej perspektywy w niektórych częściach dorobku, recenzentka jednoznacznie pozytywnie oceniła całość osiągnięcia i podkreśliła gotowość Habilitantki do pełnienia samodzielnej roli w nauce.

Prof. Michał Białek w swojej ocenie skupił się na znaczeniu osiągnięcia Habilitantki z perspektywy popularyzacji nauki oraz uwzględnienia zarówno efektów liniowych, jak i nieliniowych w badaniach. Wskazał na wysoki poziom metodologiczny prac dr Katarzyny Growiec, szczególnie w zakresie analizy danych wtórnych oraz modelowania symulacyjnego. Prof. Białek zaznaczył, że uwagi krytyczne, takie jak brak badań podłużnych czy arbitralność w kategoryzacji grup, mają charakter drugorzędny i nie podważają ogólnej wysokiej oceny dorobku. Podkreślił, że interdyscyplinarny charakter pracy habilitantki jest jej istotnym atutem.

Opinie wszystkich recenzentów jednoznacznie wskazują na wysoką wartość naukową osiągnięcia dr Katarzyny Growiec, które wnoszą znaczący wkład w rozwój psychologii i spełniają wymagania stawiane przed osobą ubiegającą się o stopień doktora habilitowanego.

Opinie pozostałych członków Komisji, czyli prof. Bedyńskiej, prof. Białaszkę oraz prof. Jurka jednoznacznie wskazują na wysoki poziom osiągnięcia naukowego dr Katarzyny Growiec. Prace habilitantki wyróżniają się interdyscyplinarnym charakterem i zasadne było należyte przeanalizowanie na ile oceniane aktywność i osiągnięcia naukowe stanowią istotny wkład w rozwój dyscypliny naukowej psychologia – konkluzja była tu pozytywna. Doceniono również to, że prace dr Katarzyny Growiec odznaczają się zaawansowanym warszatem metodologicznym oraz praktycznym zastosowaniem wyników. Ich pozytywna ocena w pełni uzasadnia pozytywną rekomendację komisji dotyczącą nadania Habilitantce stopnia doktora habilitowanego.

Konkluzja

Na podstawie oceny całości dorobku Habilitantki, przebiegu kolokwium habilitacyjnego oraz dyskusji przeprowadzonej podczas posiedzeń Komisji, Komisja Habilitacyjna w głosowaniu jawnym, z udziałem sześciu członkiń i członków, podjęła uchwałę zawierającą **pozytywną opinię** w sprawie nadania **dr Katarzynie Growiec** stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie **nauk społecznych** w dyscyplinie **psychologia**.

Uchwała o powyższej treści zapadła stosunkiem głosów:

TAK: 6;

NIE: 0;

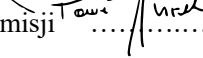
WSTRZYMUJĄCYCH SIĘ: 0

Głosowanie miało charakter jawny. Habilitantka nie wniosowała o przeprowadzenie tego głosowania w trybie tajnym.

Podjęta przez Komisję Habilitacyjną uchwała ma dla Rady Naukowej Instytutu Psychologii Uniwersytetu SWPS status opinii.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Komisja Habilitacyjna:

dr hab. Paweł Jurek, prof. UG	– Przewodniczący Komisji	
dr hab. Wojciech Białaszek, prof. USWPS	– Sekretarz Komisji	
dr hab. Michał Białek, prof. UW	– Recenzent	
prof. dr hab. Janusz Grzelak, UW	– Recenzent	
prof. dr hab. Maria Lewicka, UMK	– Recenzentka	
prof. dr hab. Dominika Maison, UW	– Recenzentka	
dr hab. Sylwia Bedyńska, prof. USWPS	– Członkini Komisji	

Zgodnie z zapisem §12 pkt. 7 Uchwały Nr 34/2023 Senatu SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego z dnia 21 kwietnia 2023 uchwały komisji habilitacyjnej i protokoły z jej posiedzeń podpisuje przewodniczący komisji habilitacyjnej.